

د افغانستان اسلامي جمهوري دولت
د علومو اکاډمي

د ۱۳۹۹ ل کال د لاسته راوړنو او فعاليتونو راپور

ترتيبونکی: د علومو اکاډمۍ علمي معاونیت، د تدقيق او ارزونې امریت

۱۳۹۹ ل

د مطالبو ليكلړ

۱. د علومو اکاډمۍ لنډه پېژندنه.....
۱. تشکيل.....
۱. لرليد.....
۱. اړې موخې او مسووليتونه.....
۱. د ۱۳۹۹ل کال بودجه.....
۱. د علومو اکاډمۍ سترې لاسته راوړنې.....
۲. د بودجې د سند مطابق انکشافی پروژې.....
۲. د پالیسۍ او تقنين په برخه کې لاسته راوړنې.....
۲. د انکشافی پروژو د تطبيق له لارې د خلکو پر ژوند اقتصادي او اجتماعي اغېزې.....
۲. د هېواد پر عوايدو د پروژو اغېزې.....
۲. د اداري فساد پر وړاندې بنسټيزې او مهمې کړنې.....
۲. د راتلونکي لپاره د ادارې برنامې.....
۳. ستونزې او ننگونې.....
۳. وړاندیزې حللارې.....
۳. د علومو اکاډمي علمي تشکيلاتي جوړښت.....
۳. لومړی: بشري علوم.....
۷. دويم: طبيعي - تخنيکي علوم.....
۸. درېيم: اسلامي علوم.....
۹. په ۱۳۹۹ل کال کې د علومو اکاډمۍ له لوري وړاندې شوي سيمينارونه.....
۹. د علومو اکاډمۍ د ۱۳۹۹ کال نشراتي فعاليتونه.....
۱۰. په ۱۳۹۹ل کال کې د علومو اکاډمۍ په علمي مجلو کې چاپ شوي مقالې.....

د علومو اکاډمۍ لنډه پېژندنه

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د علومو اکاډمۍ بنسټ شاوخوا یوه پېړۍ مخکې مهال ته رسېږي. پر ۱۳۰۱ل (۱۹۱۹م) کال پښتو مرکه، پر ۱۳۱۰ل (۱۹۳۱م) کال کابل ادبي انجمن، پر ۱۳۱۱ل کال کندهار ادبي انجمن جوړ شو او پر ۱۳۱۶ل (۱۹۳۷م) کال د پورته انجمنونو له یو ځای کېدو څخه پښتو ټولنه جوړه شوه. پر ۱۳۲۰ل (۱۹۴۱م) کال اریانا دایرة المعارف انجمن، پر ۱۳۲۱ل (۱۹۴۲م) د تاریخ انجمن، پر ۱۳۴۵ل (۱۹۶۶م) د لرغونپوهنې امریت، پر ۱۳۵۴ل (۱۹۷۵م) د کوشاني څېړنو بین المللي مرکز او پر ۱۳۵۴ل (۱۹۷۵م) د پښتو څېړنو بین المللي مرکز جوړ شو. پر ۱۳۴۹ل کال لومړی د افغانستان اکاډمي جوړه شوه او بالاخره د یادو ټولو مرکزونو له یو ځای کېدو څخه پر ۱۳۵۷ل (۱۹۷۸م) کال د افغانستان د علومو اکاډمۍ د ایجاد فرمان صادر شو.

د افغانستان علومو اکاډمۍ د هېواد په سطحه د علمي څېړنو تر ټولو لوړه دولتي اداره ده، چې د مستقل تشکیل او بودجې په درلودو سره د اساسي قانون د اووه څلورپنځمې مادې مطابق، د علومو اکاډمۍ د قانون او د هېواد د نورو نافذو قوانینو په مراعتولو سره فعالیت کوي، چې په ترکیب کې یې د علومو د بېلابېلو څانگو علما او پوهان شامل دي. د علومو اکاډمۍ په راس کې په خارج رتبه بست کې د علومو اکاډمي ریس او ورپسې یې مرستیالان واقع دي. له تشکیلاتي پلوه علومو اکاډمي دوه برخې: علمي او اداري. په علمي برخه کې علمي معاونیت، د بشري علومو معاونیت، د طبیعي-تخنیکي علومو معاونیت او د اسلامي علومو معاونیت دي، چې هره برخه ځانگړي علمي مرکزه او هر علمي مرکز ځانگړي انستیتونه او ډیپارټمنټونه لري او په اداري برخه کې اداري معاونیت قرار لري، چې بېلابېلې اداري چارې تر سره کوي.

تشکیل: د علومو اکاډمي اوسمهال ټول ۴۹۸ بستونه لري، چې له دې څخه ۲۹۱ علمي، ۱۰۸ اداري او ۹۹ د خدماتي پرسونل بستونه دي.

لرلید: د بشري، طبیعي - تخنیکي او اسلامي علومو په برخه کې علمي څېړنې کول.

آرې موخې او مسوولیتونه

- په هېواد کې د علومو په مختلفو برخو کې د پرمختللو او هدفمنو علمي څېړنو د ترسره کولو د زمينې برابرو؛
- په هېواد کې د علم او پوهې د کمې او کیفي ودې د زمينې برابرو او د علومو په مختلفو برخو کې د علمي سوبې لوړول؛
- د علمي څېړنو سمون، همغږي او د طبیعي منابعو ارزول؛

د ۱۳۹۹ ل کال بودجه

1. **عادي بودجه:** دوه سوه درې نوي ميلونه، اووه لکه، اته اتيا زره، اووه سوه او دوه ويشت (۲۹۳۷۸۸۷۲۲) افغانۍ؛
2. **انكشافی بودجه:** درې څلوېښت ميلونه، اته څلوېښت لکه، شپږ زره، درې سوه نهه نوي (۴۳۴۸۱۳۹۹) افغانۍ؛
3. **مصرف شوي بودجه:** د معاشاتو، اجناسو او خدماتو په کودونو کې دوه نوي عشاريه پنځه سوه شپږ دېرش سلنه (۹۲،۵۳۶٪) عادي بودجه مصرف شوې. د دارايي د کسب په کود کې بودجه نه ده مصرف شوې. لامل يې د مصارفو په برخه کې د سپما او اقتصاد موضوع په پام کې نيول دي.

په ۱۳۹۹ ل کال کې د علومو اکاډمۍ سترې لاسته راوړنې

1. په بشري، طبیعي - تخنیکي او اسلامي علومو کې اتلس علمي څېړنيزې پروژې بشپړې شوې دي؛
2. يو سلو دېرش علمي - څېړنيزې پروژې تر کار لاندې دي، چې په دې کال هم پر هرې يوه کار شوی دی؛
3. د علومو په بېلابېلو برخو کې دوه څلوېښت علمي - څېړنيز اثار چاپ شوي دي؛
4. ۱۲ علمي - څېړنيزې مجلې، چې ۳۳ شمېرې کېږي چاپ شوي، چې ۱۸۶ علمي مقالې لري؛
5. څلور علمي - څېړنيز سيمينارونه دایر شوي دي؛
6. د ماشومانو او تنکيو څلميانو د دري دایرةالمعارف دويم ټوک چاپ شوی دی؛
7. د ماشومانو او تنکيو څلميانو پښتو دایرةالمعارف لومړی ټوک چاپ ته چمتو شوی دی؛
8. د اریانا ادبي دایرةالمعارف پښتو او دري برخه لومړی ټوک چاپ ته چمتو شوي دي؛
9. د پښتو لهجوي قاموس شپږم، اووم او اتم ټوکونه چاپ شوي دي؛
10. د ماشومانو، تنکيو څلميو او ښځينه وو د نه زورولو د قانون د دريو روزنيزو ورکشاپونو دایرول؛
11. د اتنوگرافي علمي - څېړنيز موزيم د اثارو د درې ورځني نندارتون جوړول؛
12. د بېلابېلو علمي - فرهنگي اثارو د مخکتنې مجلسونه جوړول؛
13. د گوري ژبې د الفبا، تدوين او اړوندو برخو ته يې استول؛
14. د ماسترۍ او دکتورا پروگرامونو لپاره د ۳۵ تنو غړو معرفي کول؛
15. له دريو علمي - فرهنگي بنسټونو سره د همکاريو تړونونه لاسليکول او له ځينو نورو سره د تړونونو چارې روانې دي؛

د بودجې د سند مطابق انكشافی پروژې

1. پنځه انكشافی بودجې وې، لكه: د دايرة المعارف وسايل او ليكل، د پښتو ژبې د لهجوي قاموس ليكل او تدوين، د زراعتي څېړنيز فارم د احاطي ديوال، د طبي علومو د څېړنيز لابراتوار اكمام او تجهيز، د څېړنو او نوښتونو د همكاري په برخه كې د ICT-Lab جوړول. ټوله انكشافی بودجه دري څلوېښت ميلونه، څلور لکه، شپږ اتيا زره، درې سوه نهه دېرش (۴۳۴۸۶۳۳۹) افغانۍ وه، چې له دې څخه ۳۸.۶۲ فيصده مصرف شوې ده.
2. د ۱۳۹۹ل كال بودجه د دايرة المعارف وسايل او ليكل او د پښتو ژبې د لهجوي قاموس ليكل تطبيق شوي؛
3. د زراعتي څېړنيز فارم د احاطي ديوال، د طبي علومو د څېړنيز لابراتوار اكمام او تجهيز، د ICT-Lab جوړول ناتمام دي.
4. د نه مصرف دلايل ي دي، چې د كرونا وپروس له امله دولتي ادارې ډېر وخت رخصت وې، چې ورسره ورځنۍ دفتري چارې له خنډ او خنډ سره واقع شوې وې او كارونه پر خپل وخت ترسره نه شول.
5. د قراردادونو نه بشپړېدل، ځكه د كرونا له كبله د توکو د لېږد رالېږد پر مخ سرحدي لارې وتړل شوې او هغه وسايل چې مور بايد د لابراتوار او د ادارې د سمبالتيا لپاره رانيولې وای، د كال تر پای پورې راونه رسېدل.

د پالیسی او تقنین په برخه کې لاسته راوړنې

1. د جلاتماب ولسمشر د حکم پر بنسټ د علومو اکاډمۍ د فعاليتونو د ارزونې په برخه کې يوه نوې هر اړخيزه طرحه جوړه شوې، چې د هغې پر بنسټ د علومو اکاډمۍ اهداف، فعاليتونه، تشکيل او قوانين ټول له سره برابر شوي او د کابينې له پرېکړې وروسته به د اجرا وړ وي، چې د علومو اکاډمۍ د چارو د ښه والي په برخه کې به ډېر مثبت اغېز ولري.

د انكشافی پروژو د تطبيق له لارې د خلكو پر ژوند اقتصادي او اجتماعي اغېزې

1. د علومو اکاډمۍ انكشافی پروژې د اړوندو علمي برخو او علمي چارو د پرمختگ، پياوړتيا، اسانتيا او ښه والي لپاره په پام کې نيول کېږي، نو په هره علمي برخه کې چې توليدات رامنځته کېږي، نېغ په نېغه د ټولني د وگړو پر ټولنيز او اقتصادي حالت اغېز ښندي.

د هېواد پر عوايدو د پروژو اغېزې

1. هغه علمي - څېړنيزې پروژې چې د علومو اکاډمۍ په بېلابېلو برخو کې ليكل کېږي، بازار ته د پلور لپاره عرضه کېږي او له دې لارې چې کوم عوايد راجمع کېږي، دولت ته سپارل کېږي. په ۱۳۹۹ل كال کې علومو اکاډمۍ درې لکه، پنځلس زره، څلور سوه شپږ اويا (۳۱۵۴۷۶) افغانۍ عايد درلود.

د اداري فساد پر وړاندې بنسټيزې او مهمې گړنې

1. په ۱۳۹۹ل كال کې د ادارې د بهبود او اصلاح په موخه په بېلابېلو برخو کې بدلونونه راغلي؛
2. د وړتيا، ژمنتيا او کاري مخينې له مخې نوې گومارنې شوي؛
3. او د ادارې د تفتيش اړوندې برخې په چارو کې د اداري فساد د مخنيوي لپاره خپلې هڅې گړندۍ کړي دي.

د راتلونکي لپاره د اداري برنامې

1. د (۵۰) علمي - څېړنيزو اثارو چاپول؛
2. د (۱۴) علمي - څېړنيزو سيمينارونو دايروول؛
3. د (۳۶) علمي - څېړنيزو مجلو چاپول؛
4. (۴۰۰۰) ټوکه اريانا ادبي دايرة المعارف چاپول؛
5. د علومو اکاډمۍ د ټولو چارو د منظم پرمختگ لپاره د لنډمهالي، منځمهالي او اوږدمهالي نوي ستراتيژيک پلان جوړول؛
6. د علومو اکاډمۍ د چارو د ښه پرمختگ لپاره د نويو طرزالعملونو او لايحو برابرول؛
7. د اشتغال لپاره په نوې طرحه کې قراردادي څېړنې او د ژباړې ملي مرکز وړانديز شوی دی؛
8. د هېواد په سطحه د تحقيقاتو د ثبت د مرکز ايجادول؛
9. د علومو اکاډمۍ د کتابتون ډيجيټل کول؛
10. د علومو اکاډمۍ ټول نشرات انلاين کول؛
11. د دايرة المعارف او قاموسونو لپاره د خانگړو اېليکټرونو جوړول؛
12. د څېړنو لپاره د پليجرېزم سيستم رامنځته کول،
13. د استخدام په برخه کې علمي شرايط لوړول؛

14. د اداري فساد د مخنيوي لپاره په بېلابېلو برخو کې د کميسونونه ايجادول؛
15. د عوايدو د ډېروالي لپاره د ماسټرۍ او دکتورا برنامې وړاندیز او ترڅنگ يې د اکاډمۍ د نشراتو د پلور لپاره د پلان جوړول
16. د افغانستان ټولو علمي-اکاډميکو مرکزونو ته د علومو اکاډمۍ د نشراتو رسول؛

ستونزې او ننگونې

1. د علومو اکاډمۍ د علمي او اداري غړو د ظرفيت لوړولو لپاره د بودجې نه شتون،
2. د علومو اکاډمۍ علمي او اداري غړو ته د ظرفيت لوړولو لپاره د بورسونو نه شتون؛
3. د علمي ډيپارټمنټونو د تشکيل کمښت؛
4. د هېواد په ځينو ولايتونو کې د ساحوي څېړنو لپاره د امنيت نه شتون؛
5. د تحقيقاتو لپاره د کافي بودجې نه شتون؛
6. د علومو اکاډمۍ دولتي جايدادونه له غضب، دعوا او زورواکۍ سره مخامخ دي، هرکال زموږ ډېر وخت په محاکمو کې په دعوي تېرېږي، دې چارې د علومو اکاډمۍ د مديريتې برخې د مسوولينو ډېر وخت ضايع کړي او د ادارې پر علمي چارو يې بدې اغېزې کوي دي.

وړاندیزې حللارې

1. د څېړنو لپاره د ځانگړې بودجې تخصیص؛
2. د ظرفيت لوړونې لپاره علومو اکاډمۍ ته د بورسيو زمينه مساعدول يا ځانگړې بودجه ورکول؛
3. د اړوندو علمي ډيپارټمنټونو تشکيل ډېرول؛
4. په ځينو ولايتونو کې د ساحوي څېړنو د ترسره کولو لپاره د امنيتي تدابيرو نيول؛
5. حکومت او دولت دواړه دې د علومو اکاډمۍ د دولتي جايدادونو د غضب، دعوا او زورواکۍ مسلې ته جدي پاملرنه وکړي؛

د علومو اکاډمۍ علمي تشکيلاتي جوړښت

د افغانستان د علومو اکاډمۍ اوسمهال په دريو سترو علمي برخو، يعنې بشري، طبيعي-تخنيکي او اسلامي علومو کې څېړنې کوي، چې د هرې برخې علمي فعاليتونه په لاندې ډول روښانه شوي دي:

لومړۍ: بشري علوم

د علومو اکاډمۍ د بشري علومو معاونيت اووه علمي-څېړنيز مرکزونه لري، چې په لاندې ډول دي:

1. د ژبو او ادبياتو مرکز؛
2. د ټولنيزو علومو مرکز؛
3. د لرغونپوهنې مرکز؛
4. د کوشاني څېړنو مرکز؛
5. د پښتو څېړنو بين المللي مرکز؛
6. د سيمه ييزو مطالعاتو مرکز؛
7. د اريانا دايرة المعارف مرکز

د بشري علومو علمي مرکزونو په ۱۳۹۹ل کال کې اووه علمي-څېړنيزې پروژې بشپړې کړي، چې په لاندې ډول دي:

1. د پښتو د منظومو ادبياتو په پرمختيايي بهير کې د ښځو ونډه؛
2. مقايسه هنر حوزه شرق کشور با تکسيلا؛
3. د نورستان په فولکلوريکو او شفاهي ادبياتو کې د ښځې دريځ؛
4. د پښتو ادبي فنونو کره کتنه او ارزونه؛
5. له پښتو سره د گوري او ساوی ژبو اړيکې او پرتله؛
6. د ايران او هندوستان د اړيکو څېړل او پر افغانستان يې اغيزې ۱۹۷۹-۲۰۱۴؛
7. د گوري ژبې فونولوژي؛

د بشري علومو په علمي مرکزونو کې په ۱۳۹۹ل کال کې (۸۱) علمي-څېړنيزې پروژې تر څېړنې لاندې وې، چې په دې ډول دي:

1. د پښتو او دري تاريخي ژبني اړيکې او توپيرونه؛
2. په پښتو ژبه کې منل شوی نيولوگيزم د ژبپوهنې له نظره؛
3. د ارياني ژبو په ډلبندي کې د پښتو ژبې دريځ؛
4. پېښور او د شاوخوا سيمو لهجې او له معياري پښتو سره يې پرتله؛
5. خوشحال او نوستالژي؛
6. په پښتو لنډيو کې د متلونو او اصطلاحاتو تحليلي څېړنه؛
7. د لوگر د احمدزيو او د پکتيا د اريوب ځاځيو لهجوي او مورفولوژيکي پرتليزه څېړنه؛
8. د پښتو معاصرو ادبي ژباړو د بهير تحليلي څېړنه؛
9. په پښتو لنډيو کې د ولسي دودونو انعکاس؛
10. په پښتو کې د مسجع نثر د پيداينبت او پايښت څېړنه؛
11. د شفاهي ادبياتو په رامنځ ته کولو کې د ښځو ونډه؛
12. د گوري ژبې مورفولوژي؛
13. پژوېش واژه های مرکب در متون منظوم معروف قرن ششم و هفتم هجری؛
14. پژوېش واژه های مرکب در متون منثور قرن ششم و هفتم هجری؛
15. معرفي زبان شناسان و آثار شان در دوره معاصر دري؛
16. تجديد در مورد روش املايي زبان دري؛
17. د معاصرې دورې په پښتو منظوم ادب کې د عرفاني او تصوفي ادبياتو بهير؛
18. د پښتو په کلاسيک ادب کې د عرفان او تصوف بهير؛
19. په پښتو ادب کې د ټييزو د ايجاد او پرمختيايي بهير څېړنه؛
20. د معاصرو داستاني ادبياتو اروپوهنيزه څېړنه؛
21. د افغانستان د پښتو معاصرو ادبياتو په پرمختيا کې د نادولتي ادبي ټولنو د ونډې تحليلي څېړنه؛
22. د پښتو په منظوم ولسي نکلونو کې د شکل او مضمون پرتليزه څېړنه؛
23. د شلمې پېړۍ په دويمه نيمايي کې د پښتو ادب د پرمختيايي بهير څېړنه
24. د نوې ژبپوهنې په رڼا کې د ځينو ليکل شويو فونولوژيو او مورفولوژيو پرتليزه څېړنه؛
25. په پښتو متنورو ولسي نکلونو کې د شکل او مضمون څېړنه؛
26. په معاصر دوران کې د سنده د پښتنو فرهنگي هڅې؛
27. د پښتو او پښتنو په اړه د ختيځپوهانو د آثارو تحليلي څېړنه؛
28. د مومندو، سالارزو او مشوايو د لهجو څېړنه؛
29. د پښتنو د ځينو قبيلو نسبي څېړنه (مشواني، وردگ، بختيار، شبراني، تايمني، گنده پور، هني، سواتي او مياخېل)؛
30. په پښتو ژبه کې د ادبي آثارو د ژباړو څرنگوالي؛
31. پر پښتني کلتور د نوې ټکنالوژۍ اغېزې؛
32. د خوشحال خان خټک په آثارو کې د ښځينه شخصيت تحليلي څېړنه؛
33. په لره پښتونخوا کې د پښتو ژبې دريځ (له ۱۹۴۷م څخه تر ۲۰۲۰م پورې)؛
34. د عبدالمنان ملگري د ادبي فرهنگي شخصيت څېړنه؛
35. کوږنگلي ژبه ده که لهجه؟
36. بررسۍ رسم و رواج های ازيبک های افغانستان؛
37. بازتاب ژانرهای فولکلوريک در ادبيات منظوم زبان دري (1343 - 1357 هـ.ش)؛
38. بررسۍ جريان های عرفان و تصوف اسلامي در افغانستان و انعکاس آن در ادبيات دري؛
39. بررسۍ و تحليل سروده های زنان دري پرداز از دههٔ دموکراسۍ به بعد؛
40. تحليل مقاييسوي مثنوي معنوي مولانا با هفت اورنگ جامي؛

41. بررسی و تحلیل کهن ترین متن های منثور و منظوم دری تا سده چهارم؛
42. بررسی و تحلیل جریان های معاصر شعر دری در افغانستان؛
43. پژوهش واژه های مرکب در متون معروف منثور قرن ششم و هفتم هجری؛
44. بررسی و تحلیل متن های ساده و مرسل تعلیمی در متون قرن ششم؛
45. تحقیق پیرامون تاریخ تحلیلی نقد ادبی در ادبیات معاصر دری؛
46. نقد اجتماعی شعر دری؛
47. بررسی مقایسوی و تحلیلی نیولوگیزم و ترکیب ها در آثار معاصر دری و پشتو؛
48. بررسی کتیبه های غزنوی، غوری و تیموری؛
49. بررسی مقایسوی ساحات باستانی مندیگک با تمدن هرپه و موهنجودارو؛
50. بررسی هنر معماری و مهندسی آبدات عصر اسلامی در ولایات شمالی افغانستان؛
51. بررسی مسکوکات دوره یونانو باختری بامسکوکات کوشانی؛
52. بررسی ایجاد مکاتب هنری و عقیدتی در کیش بودایی؛
53. افغانستان در دوره امارت امیر شیرعلی خان 1241-1254 ه. ش؛
54. د محمد داوود د جمهوري نظام بهرني سياست 1252-1257؛
55. بررسی سیستم های اقتصادی (بامثال افغانستان)؛
56. بررسی و تحلیل وضعیت پول و کریدت در کشور 1385-1400؛
57. نقش تجارت در انکشاف اقتصادی افغانستان طی سال های 1380-1392؛
58. د افغانستان په پرمختیاکی د سیمه ییزو سازمانونو اقتصادي رول؛
59. په افغانستان کې د بهرنیو مرستو او پورونو تحلیل او څېړنه (1389-1398)؛
60. د افغانستان په اقتصادي پرمختیا کې د کرنې او صنعت د متقابلو اغېزو څېړنه (1390-1400)؛
61. بررسی اقتصادی منابع انرژی افغانستان؛
62. د حمایوي سیاستونو څېړنه، تحلیل او په داخلي تولیداتو کې یې رول؛
63. رژیم سیاسی افغانستان و مقایسه آن با رژیم های ریاستی و پارلمانی مدل؛
64. په افغانستان کې دولت - ملت جوړونه؛
65. حکومت داری در امپراطوری عثمانی؛
66. جرایم سازمان یافته بین المللی و چگونگی آن در افغانستان؛
67. په افغانستان کې د ملکیت حقوق؛
68. د خوشحال خان ختیک فلسفی او سیاسی افکار؛
69. اندیشه های فلسفی ابو علی سینای بلخی و تأثیر گذاری آن بر فلاسفه غرب و شرق؛
70. پر افغاني فیلسوفانو باندې د لرغوني یونان او روم د فیلسوفانو د نظریاتو اغېزې؛
71. تحلیل و بررسی مطبوعات در افغانستان (1371-1357)؛
72. د افغانستان د جمهوریت دورې د رسنیو څېړنه او تحلیل 1352-1357؛
73. په افغانستان کې د جرمونو په زیاتوالي او کموالي کې د رسنیو رول؛
74. د ملي وحدت په ټینګښت کې د رسنیو ونډه؛
75. بررسی روابط افغانستان با کشور های عربی (1945-2000 م)؛
76. سلطنت افغانها در اصفهان 1722-1729؛
77. مشارکت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی زنان افغانستان در تاریخ نوین افغانستان 1919-2014؛
78. معرفی صد اثر موجود در موزیم علمی - تحقیقی اکادمی علوم؛
79. مشخصات اتنیکی و تاریخی بلوخی ها؛
80. شخصیت تاریخی زردشت و اصلاحات اجتماعی ان؛

81. بررسی جایگاه ادیان هندی و یونانی در دوره کوشانی؛
- د بشری علوم و مرکز علمی غرو په ۱۳۹۹ ال کال کې پر (۳۹) علمي موضوعاتو کنفرانسونه وړاندې کړي، چې په دې ډول دي:
1. شوماشتي ژبه ده که لهجه؟
  2. د پښتو ادب په پرمختیا کې د دیر سیمې ونډه؛
  3. د نورستان د ځینو شفاهي ادبیاتو د ځانگړنو تحلیل؛
  4. د نورستان په شفاهي سندرو کې د طبیعي عناطرو د انعکاس څېړنه؛
  5. د نورستان په فولکلوریکو ادبیاتو کې د ځینو متلونو او اصطلاحاتو لنډه تحلیلي کتنه؛
  6. د نورستان په ولسي سندرو کې د واده د ځینو ناوړه دودونو غندنه؛
  7. د نارې ولسوالۍ د گوري ژبې د سیمو او ځایونو د نومونو د تسمیې وجه؛
  8. د کونړ ولایت د گوري ژبې د ځینو سیمو او ځایونو د نومونو د تسمیې وجه؛
  9. معرفي لهجه های زبان اوزبیکي افغانستان؛
  10. نحوه فراگیری زبان دوم؛
  11. ژرف ساخت و روساخت جمله از نظر دستور زایا گشتاری؛
  12. نگاه شناختی بر شعر و ادبیات کرونایی؛
  13. فرق بین پیشینه و پیشوند در زبان دری؛
  14. عوامل صعود و نزول فرهنگ و تمدن اسلامي به استناد اشعار ابراهیم خلیل؛
  15. هنرنمایی و شیوه های داستان نویسی در مجمع داستان های نگینه و ستاره گروین پژواک؛
  16. د ملي يووالي حکومت پر مهال د هند او افغانستان اړیکې؛
  17. د ډیترینس نظریې پر اساس د هند او پاکستان د نظامي سیالیو څېړل؛
  18. په سویلي اسیا کې د هستوي وسلو پراختیا او افغانستان ته یې پېښ خطرونه؛
  19. نظام حقوقی حاکم بر حمل و نقل در خلیج فارس؛
  20. بررسی مقایسوی نقش جامعه مدنی در تامین حقوق بشر در افغانستان و ایران؛
  21. د افغانستان پر وړاندې د روسیې د بهرني سیاست ارزونه ۱۹۹۱ - ۲۰۱۹ ز؛
  22. د مرکزي اسیا پر وړاندې د ملي يووالي حکومت د بهرني سیاست ارزونه؛
  23. سیاست خارجی بی طرفی ترکمنستان بعد از استقلال؛
  24. مقایسه سیاست خارجی چین و روسیه در اسیا مرکزی؛
  25. بررسی برخی از ساحات عصر برونز شمال افغانستان؛
  26. اهمیت کتیبه های دوره اسلامی افغانستان؛
  27. مفاهیم برخی از نشانه ها و سمبول ها در پیکر های بودایی؛
  28. نگاهی بر زیستگاه طلا کمر و مقایسه آن با مناطق همجوار؛
  29. اهمیت منارهای دوره اسلامی در افغانستان؛
  30. بررسی مشکل تعیین آخرین مرحله سن طفولیت در قوانین افغانستان؛
  31. گزارش تحقیقی و چگونگی آن در رسانه های افغانستان و ایران در شرایط موجود؛
  32. د افغانستان او پاکستان ترمنح د سوداگریزی وضعې څېړنه؛
  33. د ټاکنيزې مناظرې پېژندنه او څېړنه؛
  34. افکار و نظریات معتزله در رشد فلسفه؛
  35. د افغانستان مالیاتی سیستم؛
  36. بررسی بازار کار افغانستان طی سال های 1392 الی 1397؛
  37. بررسی سیاست های خارجی افغانستان در روشنائی قانون اساسی 1382؛
  38. د ژورنالیزم اخلاق او د ژورنالیستانو پر کړو وړو یې اغېزې؛

39. تاریخ و تمدن دوره کوشانی؛

دویم: طبیعی - تخنیکي علوم

د علومو اکاډمي د طبيعي - تخنیکي علومو معاونیت څلور علمي - څېړنيز مرکزونه لري، چې په لاندې ډول دي:

1. د کیمیا، بیولوژي او زراعت مرکز؛
2. د ځمکپوهنې مرکز؛
3. د ریاضي - فزیک او تخنیک مرکز؛
4. د طبي علومو مرکز؛

د طبيعي - تخنیکي علومو په پورتنیو مرکزونو کې په ۱۳۹۹ ل کال کې (۸) څېړنيزې پروژې بشپړې شوي، چې په لاندې ډول دي:

1. ایډیمولوژي مرض شکر و اختلالات آن؛
2. د وینې د لوړ فشار د ایډیمولوژي د خطري فکتورونو او اختلالاتو څېړنه؛
3. ارزیايي مدیریت زیاله های جامد شهری و دیزاین دفن صحی آن؛
4. تحلیل و بررسی اوضاع جغرافیایی زون شمال غرب افغانستان؛
5. تحلیل و بررسی جغرافیای طبیعی زون جنوب شرق افغانستان؛
6. د کابل حوزې د هایډروگرافیکي ځانگړتیاوو څېړنه؛
7. تحلیل و ارزیايي خشکسالي حوزة های آبی کابل - آندوس و هلمند؛
8. د کابل په شرایطو کې د غنمو پر حاصلاتو باندې د بیلابیلو عضوي او فاسفورس لرونکي سرو اغېزې؛

د طبيعي - تخنیکي علومو په برخه کې په ۱۳۹۹ ل کال کې (۲۲) علمي - څېړنيزې پروژې تر څېړنې لاندې وې، چې په دې ډول دي:

1. قاموس برق؛
2. تحقیق پیرامون وریانت های پوشش ساختمان ها در کشور؛
3. تحقیق پیرامون وریانت های مناسب رویه کاری (نما سازی) ساختمان ها در کشور؛
4. بررسی مواد ساختمانی سبک و استفاده مناسب آن در شرایط؛
5. تحقیق پیرامون تولید انرژی برق از تشعشع آفتاب در شرایط افغانستان؛
6. ارزیابی مسیر های ترانسپورت سریع السیر برای کشور؛
7. طرح ایجاد سیستم مسافربری سریع السیر در شهر کابل؛
8. بررسی و ارزیابی کاربرد معادلات دیفرنسیال در حل برخی از مسایل میخانیک و اقتصاد؛
9. بررسی و ارزیابی برخی از موارد تطبیقی متریکس؛
10. بررسی برخی از کاربرد انٹیگرال های سه گانه؛
11. بررسی و ارزیابی مشتقات توابع در حل برخی از مسایل هندسی، فزیک و اقتصادی؛
12. بررسی وضعیت موجود استفاده از انرژی تجدید پذیر در شهر کابل؛
13. تحقیق پیرامون خصوصیات مرمرهای سیاه رنگ گزگ؛
14. تحقیق در مورد نفت و گاز حوزه افغان - تاجک و قانونمندی گسترش ساختمانهای مساعد تجمع نفت و گاز در آن؛
15. دریافت طرق موثر لیرنگ جهت تکثیر پایه های کلنی؛
16. بررسی جغرافیای طبیعی مناطق خشک افغانستان؛
17. په ننگرهار کې د ستروسو د زیان رسوونکو حشر و څېړنه؛
18. تحقیق پیرامون امراض تاک انگور در شرایط کابل؛
19. د شرقی زون (ننگرهار، لغمان او کونړ) ولایتونو د ځینو ولسوالیو د خاورې د حاصل خېزې څېړل؛
20. تحقیق پیرامون دو رگه ساختن مرغ وطنی و اصلاح شده؛
21. تحقیق پیرامون خصوصیات جیولوجیکي و منرالیزیشن معدن مس دربند؛
22. بررسی جغرافیای طبیعی مناطق خشک افغانستان؛

د طبيعي علومو د مرکزونو علمي غړو په ۱۳۹۹ ل کال کې پر (۹) موضوعاتو علمي کنفرانسونه وړاندې کړي، چې په دې ډول دي:

1. د مترو د بوتو پر وده او حاصلاتو باندې د نایتروجن او فاسفورس کیمیاوي سرو د بېلابېلو اندازو د اغېزو څېړنه؛
2. شیوع برخی از امراض از اثر گازات مضره؛
3. د سلسل البول د لاملونو څېړنه؛
4. د میگالو بلاستیک کم خونی د عمده لاملونو او درملیزو میتودونو څېړنه؛
5. د شاک ډلیندي او له ناروغانو سره یې د مرستې د لارو چارو څېړنه؛
6. تاثیر خشک سالی بالای پوتانسیل آبی دریای کابل طی چند دهه اخیر؛
7. نقش پدیده های طبیعی بالای تمرکز نفوس در کشور؛
8. چالش و فرصت های استفاده از منابع آبی دریای هریرود-مرغاب؛
9. بررسی کمی و کیفی آب های منرالی ولایات هرات ، غور و بادغیس؛

درېیم: اسلامي علوم

د علومو اکاډمي د اسلامي علومو برخه درې علمي - څېړنيز مرکزونه لري، چې په لاندې ډول دي:

1. د فقهي او قانون مرکز؛
2. د حديث او تفسير مرکز؛
3. د عقيدې او ثقافت مرکز؛

د اسلامي علومو په پورتنیو مرکزونو کې په ۱۳۹۹ل کال کې (۳) څېړنيزې پروژې بشپړې شوي، چې په لاندې ډول دي:

1. خدمات علمی محدث ابن حبان بستی؛
2. تحلیل و بررسی برخی مسائل تصوف از نظر اسلام؛
3. تاثیر اسلام بر عقاید و فرهنگ مردم افغانستان؛

د اسلامي علومو په برخه کې په ۱۳۹۹ ل کال کې (۲۷) علمي - څېړنيزې پروژې تر څېړنې لاندې وې، چې په دې ډول دي:

1. په افغاني ټولنه کې د قرآن او سنتو په رڼا کې د وسطیت څېړنه؛
2. د تفسیر جلالین بېژندنه او د هغه د اسرائیلاتو نقد؛
3. تحقیق و ارزیابی تفسیر حسینی؛
4. د معارف القرآن او احسن الکلام تفسیرونو پرتلیزه څېړنه؛
5. ترجمه کتاب تحقیق ما للهند؛
6. نقش سنت نبوی در اصلاح عنعنات جامعه افغانی؛
7. د حدیثي متن د نقد د بنسټونو ارزونه؛
8. تخریج و ارزیابی احادیث وارده در مثنوی مولانا جلال الدین محمد بلخی؛
9. تحقیق و بررسی احادیث موقوفه ام المؤمنین عائشه صدیقہ؛
10. په فقهي مذهبونو کې د تقنین څرنګوالی؛
11. په اسلامي فقه او مدني قانون کې د حقوقو د بيع احکام او پرتله؛
12. الوجيز فی المصطلحات الاصوليه؛
13. د افغانستان د مدني محاکماتو د اصولو د قانون د موادو د رښو پلټنه؛
14. د افغانستان په حقوقي نظام کې د وګړو د اساسي حقوقو او وجايو ارزونه؛
15. محیط زیست از دیدگاه اسلام؛
16. بررسی گفتگوی تمدنها از دیدگاه اسلام؛
17. بررسی همزیستی اجتماعی از دیدگاه اسلام؛
18. بررسی چالشها و راهکارهای صلح در افغانستان؛
19. بررسی تاثیرات جهان بینی اسلامی بر تمدن غرب؛
20. بررسی مکاتب مدیریت از دیدگاه اسلام؛
21. مقایسه جایگاه زن در فرهنگ افغانی و اسلامی؛

22. د تبلیغی جماعت ارزونه او پر افغاني ټولنه یې اغیزې؛
  23. نظریه تکفیر و پیامدهای ناگوار آن؛
  24. نقد عقاید و افکار فرقه های بهائیه، قادیانیه و پرویزیه؛
  25. نواقض ایمان و اثرات ناگوار آن؛
  26. تحلیل مقایسوی اصول عقیدتی ماتریدیه، اشعریه و اهل حدیث؛
  27. بررسی مقایسوی برخی امراض معنوی در عرفان اسلامی و روانشناسی؛
- د اسلامي علومو د مرکزونو علمي غړو په ۱۳۹۹ل کال کې پر (۵) موضوعاتو علمي کنفرانسونه وړاندې کړي، چې په لاندې ډول دي:
1. بررسی ظهوری مهدی در ادیان؛
  2. د تبلیغی جماعت او اخوان المسلمین د دعوتی وسایلو مقایسه؛
  3. مسؤلیت پذیری از دیدگاه اسلام؛
  4. امانت و اهمیت آن در پرتو نصوص شرعی؛
  5. سیر تحولی- لیبرالیسم و تقابل دینی در اروپا؛

په ۱۳۹۹ل کال کې د علومو اکاډمۍ له لوري وړاندې شوي سیمینارونه

- علومو اکاډمۍ په خپل کلني پلان کې د ۱۳۹۹ل کال لپاره لس علمي- څېړنیز سیمینارونه په پام کې نیولي وو، چې د کورنا له امله یوازې څلور سیمینارونه ترسره شول، چې په لاندې ډول دي:
1. چگونگی سازگاری با تغییرات اقلیم و کاهش خطرات آن در کشور؛
  2. د افغانستان د اوبو مدیریت او د اوبو سیمه ییزه ډیپلوماسي؛
  3. استفاده از عنعنات ناب افغانی در زندگی اجتماعی؛
  4. اسلام دین اعتدال و میانه روی؛

د علومو اکاډمۍ د ۱۳۹۹ کال نشراتي فعالیتونه

په ۱۳۹۹ل کال کې علومو اکاډمۍ په بېلابېلو علمي موضوعاتو کې ټول (۴۲) علمي- څېړنیز کتابونه، (۱۲) شمېري مجلې، چې (۳۳) گڼې کېږي، لکه: (کابل، آریانا، سیمه ییز مطالعات، تبيان، طبیعت، افغانستان "په انگلیسي ژبه"، باستانشناسي او کوشاني) او (۶) گڼې د زېري جريدې چاپ کړي دي. (۱۱۴۳) ټوکه کتابونه او (۱۳۸) گڼې مجلې او جريدې بېلابېلو علمي او اکاډیمیکو ادارو، څېړونکو او پوهان ته د گڼې اخیستې لپاره وېشل شوي دي. د (۲۵۰) کتابونه او مجلو گلبکسیونونه صحافت شوي، (۵۱۰) عنوانه مجلې او (۲۹۶۰) عنوانه کتابونه ډیټابیس شوي، پر (۲۱۵) عنوانه جريدو او مجلو نمبر وهل شوی او ثبت شوي دي. د علومو اکاډمۍ د اطلاعاتو او عامه اړیکو له لوري په ۱۳۹۹ل کال کې (۴۲) علمي- څېړنیز اثار چاپ شوي، چې په لاندې ډول دي:

1. فرهنگي - ادبي پېښلیک
2. د شلمې پېړۍ په لومړۍ نیمايي کې د پښتو ادب د پرمختیایي بهیر څېړنه
3. تاثیر کودهای کیمیاوي مرکب بالای حاصل نبات لوبیا
4. خط و دستور زبان اوستایی
5. دست اوردهای عمده یک صد سال اخیر افغانستان
6. په افغانستان کې د فولکلور پېژندنې اړتیا
7. بررسی مسله کمبود آب در شهرهای بزرگ کشور و راهای حل آن
8. د ستورو چینې (لومړی ټوک)
9. رښتینې هڅې (دویم ټوک)
10. رښتینې هڅې (درېیم ټوک)
11. تعیین وقت مناسب بذر و تاثیر آن بالای مقدار حاصلات زعفران در شرایط کابل
12. په پښتو ادبیاتو کې د سریزې لیکنې دود او ارزښت؛
13. د سوات پښتو ادب او ثقافت؛

14. طرح ایجاد و سیستم مسافربری سریع السیر در شهر کابل؛
15. د پروستات د سلیمي هایپر پلازیا د عملیاتی درملنې او له عملیات څخه وروسته د مقدمو اختلالاتو څېړنه؛
16. په حقوقي او جنایی چارو کې د انکار احکام او اغیزې؛
17. د بیان آزادي د اسلامي شریعت له نظره؛
18. قرآن د بشریت لارښود؛
19. د فولکلور پوهنې سیمپوزیم؛
20. فلسفه اخلاق؛
21. بررسی مسکوکات و ظروف سفالی دوره کوشانی؛
22. تعیین برخی مشخصات اگرو تخنیکي توت زمینی در شرایط کابل؛
23. نفس و تاثیر آن در اصلاح و فساد انسان؛
24. حقوق تجارت «بیع قرض و حواله طلبات»؛
25. د افغانستان د سیمه ییزو اړیکو پنځه کلن پېښلیک «کرونولوژي»؛
26. پژوهش در باره وضعیت آب در آسیای مرکزی و ارتباط آن با افغانستان؛
27. د ادبیاتو فلسفه؛
28. د پښتني فولکلور چاپي مجموعو څېړندود؛
29. د گوري ژبې د ولسي ادبیاتو شکل او مضمون؛
30. شیوع مرض لشماني و طرق جلوگیری آن در افغانستان؛
31. بررسی سلوک و کارنامه های الداعي الی الله مولانا محمد عطاء الله فیضانی؛
32. د افغانستان د علومو اکاډمي د پښتو خطي نسخو تحلیلي څېړنه؛
33. راه کار های حفاظت محیط زیست؛
34. په پښتونخوا کې پښتو لنډه کیسه؛
35. خط و دستور زبان اورمړي؛
36. د عبدالحنان داعي کلیات؛
37. امتزاج هنر گریک و بودیک در جنوب هندوکش؛
38. هایدر و پولیتک افغانستان؛
39. بدخشان در گستره فرهنگ و تاریخ؛
40. عوامل ظهور و زوال سلجوقیان در افغانستان ۴۲۹-۵۲۲ ه.ق؛
41. حقوق آزادی ها و مکلفیت های اساسی افراد در قانون اساسی ۱۳۰۰ افغانستان
42. د عبدالرحمن بابا او عبدالحمید مومند په اثارو کې پښتو متلونه او اصطلاحات

په ۱۳۹۹ ال کال کې د علوم اکاډمۍ په علمي مجلو کې چاپ شوي مقالې

د علومو اکاډمۍ په علمي مجلو کې د بشري، طبيعي - تخنیکي او اسلامي علومو ټولې ۱۸۶ علمي - څېړنيزې مقالې چاپ شوې، چې په دې ډول دي:

الف- بشري علوم

1. د پښتو ليكدود ځينې ستونزي او حللارې؛
2. د استاد، استاذ، استاز نوم ايتمولوژيكي څېړنه؛
3. د ژبپوهني د ټوپونيني څانگي له مخي د "برنگ" او "بشان" ايتمولوژي؛
4. د کرنين، قرنطين، قرننين ايتمولوژيكي څېړنه؛
5. لوېديځه لهجه د فارسي که اوستا تر اغېز لاندې؛
6. ماته کیسه د صنوبر را ياده شينه، اسطوره يي لنډۍ؛
7. په پښتو لنډيو کې د گودر ياد؛

8. دردمند لایق؛
9. د لوگر د احمدزیو او د پکتیا د اریوب څاڅیو لهجوي او مورفولوژیکي پرتلیزه څېړنه؛
10. د پوهاند رښتین د علمي شخصیت څېړنه؛
11. د لوگر او اریوب څاڅیو د لهجو او ځینو وییونو څېړنه؛
12. پښتو گرامر لیکني ته لنډه کتنه؛
13. د لنډیو لرغوني ارزښت ته لنډه کتنه؛
14. د پوهاند رښتین ژباړې ته کتنه؛
15. ژباړه د پوهانو په اند؛
16. پښتو ادب او ژباړه؛
17. د کره کتنې ډولونه
18. د جنوب ختیځ د کلتوري وضعیت او دودونو انځور؛
19. پر پښتو لنډیو د یوولسم سپتمبر اغېزې؛
20. سلیمان لایق د پوهانو له نظره؛
21. د داستان لیکني ځانگړنې؛
22. د ماشوم ادبیاتو معنوي ارزښت؛
23. د پښتو نثر د پیدایښت او پایښت دورې؛
24. پوهاند رښتین د شاعر په توگه؛
25. الفت بېگم (درد) د دردونو شاعره؛
26. د پوهاند رښتین په اشعارو کې پښتو او پښتونولي؛
27. د اکاډمیسین سلیمان لایق شاعرانه فکر او هنر؛
28. ادبي ټوټه او په پښتو ادب کې یې د ودې پړاوونه؛
29. د تخلیق او تحقیق اړیکې؛
30. پښتو ادب او موډرنیزم؛
31. د آسیا په زړه کې توفان که د میوندی ملالې حماسه؛
32. استاد رښتین د پښتو گرامر؛
33. د ماشوم ادبیاتو هنري ارزښت؛
34. په ولسي ادبیاتو کې وریانتونه او د هغو ځانگړنې؛
35. د پښتو او شغاني ژبې د ستاینوم پرتله؛
36. د ولسي ادبیاتو ټولونه او څېړنه؛
37. د پوهاند صدیق الله رښتین د ژباړلي نثر (وطنه) ځانگړنې؛
38. د شفاهي ادب په ټولنه کې دې له لاسوهنو مخنیوی وشي؛
39. موسیقي چیست و چه وقت پیدا شده؛
40. ارزش تحقیقات فولکلوري در افغانستان؛
41. دیدگاه سیدجمال الدین افغان پیرامون زن و باورها در جوامع سنتی؛
42. په افغاني ټولنه کې د ښځو پر وړاندې د ځینو ناوړو دودونو حللارې؛
43. د گوري ژبې د الفباوو بهیر ته لنډه کتنه؛
44. د کهوار (چترالي) ژبې ځینې گرامري ځانگړنې؛
45. د گوري او کهوار (چترالي) ژبو ځینو گرامري ځانگړنو ته لنډه پرتلیزه کتنه؛
46. په ژبه کې تحول او بدلونونه؛
47. "ځانگه" لنډې کیسې ته تحلیلي کتنه؛

48. ظهيرالدين محمد بابر و او نينگ بابر نامه اثر؛
49. آغزه كي ادبيات ياد گار ليك لري؛
50. سير تاريخي خط در زبان هاي دري و پشتو؛
51. انواع و نقش فونيم «ي» در زبان هاي دري و پشتو؛
52. باغهاي تاريخي كابل؛
53. بازتاب جلوههايي از طبيعت در شعر عاصي «از محترم سيد احمد رفعت؛
54. نگاهی انتقادی بر زیبایی شناسی شعر فارسی؛
55. تساهل و تسامح در ادبيات عرفانی؛
56. سير تاريخي خط در زبان هاي دري و پشتو؛
57. رابطه شمس و مولانا؛
58. سياست زباني؛
59. عوامل تغيير و تحول زبانه؛
60. رابطه زبان با ساير علوم؛
61. افغانستان مهد و پرورشگاه زبان فارسي دري؛
62. بخشي بر ويژه گيهاي زباني عبدالهادي داوي؛
63. نظر علما و دانشمندان در رابطه به هنر و خلاقيت كمال الدين بهزاد؛
64. بازتاب فرهنگ عاميانه و فولكلوريك در اشعار حافظ؛
65. نشانه گذاري و شيوه هاي كاربرد درست آن در زبان دري؛
66. بررسي حذف فعل؛ مشتركات و شناسه هاي فعلي در زبان دري؛
67. مرگ وزنده گي از نظر مولانا؛
68. تحليل و بررسي نثر مسجع در آثار خواجه عبدالله انصاري؛
69. برخي آرايه هاي ادبي در اشعار رودكي سمرقندي؛
70. د خوشحال په اشعارو كې د فولكلوريكو كركټرونو يادونه؛
71. په پښتو داستاني ادب كې د لهجوي ويونو د استعمال څرنگوالي؛
72. د اباسين سپيدې ته لنډه تحليلي كتنه؛
73. سواننامه د معاصر يونليك د ځانگړنو په رڼا كې؛
74. سعيد د خپل ديوان په منځپانگيزه او جوليزه دايره كې؛
75. د ميرزاخان انصاري د شمعي او پتنگ مناظرې فكري او هنري ارزښتونه؛
76. په متني تحقيق او تنقيد كې د علامه رشاد ونډه؛
77. د پښتو فعلونو په تېرمهالي ستو كې د ل مورفيم ارزښت؛
78. ميرزا او اړخاييزم؛
79. ژباړونكي ختيځپوهان؛
80. په انگرېزي او پښتو ژبو كې د فعل پرته؛
81. د عارف لاهوري د ديوان قلمي نسخه؛
82. د پښتو خطي نسخو د كتلاكونو تحليلي څېړنه؛
83. د داتا گنج بخش د كتابتون د پښتو قلمي نسخو لنډه تحليلي كتنه او ارزونه؛
84. ځينو پښتني قوانينو او نرخونو ته تحليلي كتنه؛
85. د فولكلور او فولكلوري موضوعاتو وېش او ډلبندي؛
86. د جمجه پاچا منظومې ولسي كيسې د دوو نويو بېلگو پرتليزه څېړنه؛
87. د رحمان بابا د اشعارو بېلابېل اړخونه؛

88. روابط ایران و عربستان در دوره حسن روحانی؛
89. رویکرد فرهنگی ترکیه در افغانستان؛
90. پروژه گاپ ترکیه و تبعات سیاسی و محیط زیستی آن در منطقه؛
91. جایگاه زنان در قانون اساسی ۱۳۸۲ افغانستان؛
92. لایحه استرداد مجرمین به چین و اعتراضات مردمی در هنگ کنگ ۲۰۱۹؛
93. موانع فراروی تمایلات همون طلبانه چین در جنوب آسیا؛
94. افغانستان و اسناد بین المللی حقوق بشر؛
95. بررسی وضعیت حقوق بشر در ایران؛
96. اعتراضات اخیر در عراق و لبنان؛
97. د افغانستان او پاکستان پر سوداگریزو اپیکو د گمرکی تعرفو اغېزې؛
98. د هند او ازبکستان سیاسی اپیکې او پر افغانستان یې اغېزې؛
99. په نړیوالو تجارتي اسنادو کې د قوانینو تعارض او د حاکم قانون تشخیص؛
100. د افغانستان د مدني قانون له نظره په عقد کې اکراه او اغېزې یې؛
101. په اسلام کې د اداري قضا ماهیت او پداینښت؛
102. د دیوبند دارالعلوم سیاسی فکر او پر افغانستان یې اغېزې؛
103. د هند او چین وروستی سرحدی کرکېچ؛ د نظامي غوره والي فکتور؛
104. د اذربایجان او ایران د سیاسی اپیکو څرنګوالی؛
105. وضعیت اب در آسیا مرکزی و ارتباط ان با افغانستان؛
106. د پاکستان او هند په اپیکو کې د وروستیو بدلونونو ارزونه؛
107. له مرکزي آسیا سره د اروپایي ټولنې د اپیکو ارزونه؛
108. نقش ادیان، فرهنگ و وسایل اطلاعات جمعی در حل نزاع؛
109. پوتین و تصویر آینده روسیه؛
110. په تاریخ کې د خلکو او شخصیتونو رول؛
111. تأثیر انکشاف متوازن بالای زنده گی مردم؛
112. اضطراب، نشانه ها و راه های پیشگیری؛
113. نقش مهاجرت بر فرهنگ شهر نشینی؛
114. نگاهی اجمالی به شهر و فرهنگ شهر نشینی؛
115. سبب عقد در قانون مدنی افغانستان؛
116. بازتاب اندیشه ها و رویکردها؛
117. شناسایی مؤلفه های ارزیابی؛
118. زعفران؛ کشت بدیل کوکنار در افغانستان؛
119. د احمدشاه بابا د واکمنی پرمهال د افغانستان وضعیت؛
120. فرار مالیاتی و راه های کاهش آن در افغانستان؛
121. گوهر شاد بیگم و فعالیت سیاسی؛
122. مداخله در امور کشورهای دیگر از نگاه حقوق بین الملل؛
123. د شاه امان الله خان د واکمنی ځینو بنسټیزو چارو ته یوه لنډه کتنه؛
124. بحثی پیرامون اندیشه از نظر ابن خلدون؛
125. د لایب نیتس په فلسفه کې جوهر او د وجود حقیقت؛
126. برهښنايي ټاکنې؛
127. ارشاد النسوان و طرح دیدگاهها و تعریف جدید از زن در افغانستان؛

128. د رسنیو او ټولنیزو بدلونونو ترمنځ اړیکې؛
- ب- طبعي - تخنیکي علوم**
129. ارزیابی انواع چوب و چگونگی تقویت آن در ساختمان سازی؛
130. ارزیابی آسیب پذیری ساختمانهای غیر معیاری و مقاوم سازی آنها؛
131. بررسی نقش کلکین در انتقال حرارت در ساختمان ها؛
132. ارزیابی اقتصادی برق تولیدی از صفحات فوتولتاییک؛
133. نقش استفاده از انرژی قابل تجدید در بهبود اقلیم؛
134. ارزیابی تشعشع آفتاب جهت استفاده صفحات فوتولتاییک؛
135. محاسبه خمش گادر ها به روش انتیگرال گیری؛
136. بررسی نقش متریکس در کد نوسی همینگ؛
137. معین انتیگرال په مرسته د ځینو بیولوژیکی مسایلو څیړل؛
138. تأثیرات تغییر اقلیم بالای محصولات زراعت و مالداري؛
139. بررسی نحوه اثر گذاری پتوجن ها بالای نباتات؛
140. فاسفورس لرونکې سرې او د بوټو د حاصلاتو په لوړولو کې د هغوی ونډې؛
141. چگونگی تنظیم رژیم غذایی مناسب برای مرغ های تخمی در مراحل رشد و نموی جسمی آنها؛
142. انرژی قابل تجدید و نقش آن در محیط زیست؛
143. رده بندی سکتور های آسیب پذیر از خطرات تغییر اقلیم و چگونگی سازگاری با آن در افغانستان؛
144. مشخصات فزیکي میخانیکي مرمهای ساحهٔ توپ درهٔ ولایت پروان؛
145. بررسی ارتباط میتامورفیزم با پلیت تکنیک؛
146. بررسی راهکارهای استراتژیک برای مدیریت بهینه آبهای سطحی در کشور؛
147. مدیریت آب باران در شرایط جغرافیایی شهر های بزرگ کشور؛
148. بهره گیری از ظرفیت طلای کشف (زباله ها) در شهر کابل؛
149. چگونگی سازگاری با روند تغییرات اقلیمی در مناطق اقلیم خشک کشور؛
150. معادن پگماتیته فلزات نادره و احجار قیمتی - نیمه قیمتی افغانستان؛
151. تحلیل و ارزیابی پراکنده گی بارنده گی کندهار؛
152. د COVID-19 ناروغي شالید او اپیدیمولوژي؛
153. پر روغتیا باندې د ځینو اقلیمي بدلونونو اغیزې او له هغو سره د سمون (تطابق) څرنگوالی؛
154. د پروستات د سلیمې هایپرپلازیا عملیاتي درملنه او له عملیات څخه وروسته د مقدمو اختلاطاتو څېړنه؛
155. 2019 کرونا ویروس د خصوصیاتو پېژندنه او تفریقي تشخیص؛
156. بررسی مقایسوی رژیم های تداوی هیلکو باکتر پیلوری؛
157. د COVID-19 ناروغي د درملنې، وقایې او اندازو څېړنه؛
158. د COVID-19 د کلینیکي بڼې او تشخیصه پلټنو څېړنه؛
159. د پلورايي انصباب د عمده لاملونو څېړنه؛
160. د COVID-19 ویروس د لابراتواری پلټنو څېړنه؛
161. د COVID-19 ناروغي اختلاطات؛
162. په امیدوارو ښځو کې د سرو د حادې اذیما د خطري عواملو او د پېښېدلو د زمان څېړنه؛
163. د ویروسونو ضد درمل؛
164. د نعنا بوټي د غذايي او طبي ارزښت څېړنه؛
165. اروماتراپي او د هغې د ډولونو څېړنه؛
166. د هوږې د اغیزناکو توکو روغتيايي او خوړيز ارزښت څېړنه؛

ج- اسلامي علوم

167. برخی از اعجاز علمی قرآن کریم؛
168. ابن عابدین شامی واندیشه های سیاسی آن در کتاب ردالمحتار؛
169. امانت و اهمیت آن در پرتو نصوص شرعی؛
170. بررسی ارتباط نفس و بدن از دیدگاه فارابی، ابن سینا و صدرا؛
171. رابطه عقل و دین در اسلام؛
172. د امام ابن حبان ژوند او آثارو ته لنپه کتنه؛
173. بررسی دوره تحصیلی امام فقهاء ابوحنیفه نعمان(رح)؛
174. تدبر و تعقل از دیدگاه قرآن؛
175. عام، مطلق او د هغو توپیرونه؛
176. د ملي وحدت او اسلامي پیوستون قرآني اصول او معیارونه؛
177. بطن قرآن از دیدگاه آلوسی و مصادیق آن؛
178. مسئولیت پذیری از دیدگاه اسلام؛
179. اهمیت محیط زیست در زندگی انسان از دیدگاه اسلام؛
180. تفاوت آرامش در یوگا با اطمینان در نماز؛
181. فعالیت های علمی (اجتماعی- سیاسی) علامه قاری نیک محمد؛
182. شخصیت زن مسلمان از دیدگاه علامه اقبال لاهوری؛
183. د شرابو دنیوي او اخروي زیانونه؛
184. ایمان به قدر و استفاده از اسباب؛
185. په شرعی نصوصو کې چاپیریال ساتنې ته څانگې پاملرنه؛
186. بارزترین ارزشهای اخلاق اجتماعی در جامعه افغانی؛
- په پای کې په عمومي توگه ویلای شو، چې په ۱۳۹۹ کال کې په علومو اکاډمی کې ۱۸ پروژې دفاع شوې، ۱۳۰ پروژې تر کار لاندې دي، ۱۸۶ علمي- څېړنيزې مقالې د بېلابېلو برخو د څېړونکو له خوا لیکل شوي، ۴۲ کتابونه، ۱۲ علمي- څېړنيزې مجلې او ۳ جريدې چاپ شوې دي. همدارنگه ۵۳ علمي- څېړنيز کنفرانسونه په انفرادي توگه د څېړونکو له خوا وړاندې شوې او ۴ علمي- څېړنيز سمینارونه دایر شوي دي.